

Festival Sanje v Medani drevi na Dobrovem, jutri in v soboto pa pod murvo Gradnikove domačije

Kosovel bi danes nagovarjal evropske birokrate

"Vsi mehanizmi morajo umreti. Novi človek prihaja!" je leta 1925 **Srečko Kosovel** zapisal v manifestu *Mehanikom!*, ki ga je nedavno z domiselno zasnovo Save Kosmač ponatisnila **založba Sanje**. Ta ista, ki po včerajšnji *Pravljični vasi* v Šmartnem od danes do sobotnega vrhunca z *Lovcem na ljudi*, pesniško-glasbenega večera s Svetlano Makarovič v glavni vlogi, vabi na **festival Sanje u Medani**.

MEDANA ▶ Kakor v monografiji iz leta 2011 piše **Janez Vrečko**, je že v prvi vrstici Kosovelovega manifesta *Mehanikom!* jasno, da pesnik ne nagovarja mehanikov, "nasprotno, 'mehani-ki' so tu prisposoda za predstavniko tehnično-industrijske revolucije, ki so jo futuristi in berlinski dadaisti pozdravljali, Kosovel pa jim je nasprotoval." Kot poudarja Vrečko, zlasti iz prvega dela manifesta "zelo razločno veje nasprotje med življenjem, ki je živo, iskriivo, paradoksalno, električno - in mehniko in mehničnim, ki sta brezdušna, ne razumeta paradoksa in nista sposobna preživeti v svetlobi 'električnega plamena', ne da bi doživela kratek stik in s tem poraz". Kosovel pravzaprav apelira na tiste

"ki so sposobni skočiti iz mehanike in storiti kaj za uničenje 'človeka stroja'". To so pesniki, umetniki, ustvarjalci. In v času pohoda tehnike se moramo, tako Kosovel, ozreti po novem človeku. Manifest *Mehanikom!* je Kosovel napisal julija 1925 v Tomaju, kjer je čez slabo leto umrl, izšel pa je v zbirki *Integrali*'26 leta 1967.

Cilj: širiti napredne misli

"Iskala sem besedilo, ki bi ga lahko interpretirala na konstruktivistični način, z aktivnim branjem in drugačno obdelavo. Več oblikovalcev, tudi na naši fakulteti, se je doslej lotilo konsov, a besedilo *Mehanikom!* ni po svoji vsebini nič manj konstruktivistično," pravi obliko-

valka **Sava Kosmač**, ki je manifest oblikovala za svojo diplomsko nalogo, odločitev za **založbo Sanje** pa se ji je zdela logična, saj je ta v zadnjih letih izdala že dva izbora Kosovelove angažirane poezije in drugih citatov (*#Pravica*, 2012 in *#Človek*, 2013).

"Cilj naprednih misli je, da bi se širile med čim več ljudi," pravi oblikovalka, ki je manifest ustavila v pismensko ovojnico, namreč "nagovor bi bil težko še osebnější, kot če pride v bralčev nabiralnik."

Vsebina se je tudi nje močno dotaknila, še zlasti ob zavedanju, da je bil Kosovel idealist, ki je delal v težkih razmerah. Tudi njen ded, doma iz Brkinov, je bil sin učitelja, ki je pod Italijani služboval na Primorskem in je poznal Srečkovega očeta: "Kar grozna je misel, kako se okoliščine, v katerih je Kosovel pisal manifest, niso spremenile, le da danes nimamo novega pesnika, ki bi oznanjal nove čase, tako da je treba poseči po sto let starem besedilu." Kdo so danes mehaniki in šoferji, ki jih nagovarja? "Zdi se mi, da še

najbolj evropska birokracija, ki brez premisleka civilizacijo vodi bolj v prepad kakor proti napredku."

Besede, ki odpirajo duri

Kosovelovo besedilo pa bo možno slišati tudi v živo, saj bo urednica založbe **Tjaša Koprivec** z **Juretom Capudrom** in **Borom Zakonjškom** jutri v Medani predstavila tudi pesniško-glasbeni performans *Manifest Mehanikom!*, o katerem pravi, da bo nevihta električnega preporeda: "Besede bodo rezale v prostor, da bi dregale v zavest. Da bi jo opolnomočile. Zvoki (električnih) kitar bodo stavba. Besede bodo smelo odpirale okna, odpirale bodo duri. In oznanjale revolucijo vsebine (evropskega) človeka. Klicale bodo na bele barikade. Tedaj se bo izkrčila slutnja družbe bodočnosti, ki ima spodsekati povampirjene ideologije in graditi, da bo človek človeku naposled človek."

MAJA PERTIČ GOMBAČ

Drevo bodo na gradu Dobrovo od 19. ure naprej gostili pesnico **Nežo Maurer**, turško pisateljico in borko za človekové pravice **Oyo Baydar**, novinarja **Branka Sobana**, harmonikarskega virtuoza **Marka Hatlaka** in indijskega mojstra karnatskega petja **Mahesha Vinayakram**. V petek bodo pred Gradnikovo domačijo (v primeru slabega vremena na gradu Dobrovo) nastopili pesnica **Erika Vouk**, pesnik **Josip Osti**, briška literarna kritičarka in pesnica **Petra Koršič**, avstralski književnik in prevajalec **David Brooks**. Ob 22.15 bo odzvanjal performans *Manifest Mehanikom!*, za njim pa še koncert **Kate Young**. V soboto bo tamkaj festival sklenila **Svetlana Makarovič** s pesniško-glasbenim projektom *Lovec na ljudi*, pri katerem sodelujejo še pevka in harfistka **Zvezdana Novakovič**, igralka **Mirjana Šajinovič** ter pevka **Aphra Tesla**.

Page: 14

Reach: 50000

Country: SLOVENIA

Size: 496 cm2

2 / 2

**ODPRITE
OKNA!**

*Nevihtni zrak prihaja v sobo,
novo vzdušje nastaja,
polno ozona,
polno krepkega zdravja!
(Ozon prihaja od borov!)*

**ODPRITE
KU
NR
AI:
L'**

**NOVI
ČGOVEK
PRIHAJA!**

Manifest Mehanikom! je oblikovala Sava Kosmač